

De diuersitate sacramentorum

te perfruar: et gloriar in te inter oēs qui diligunt nomē tuū. Qui cum deo patre et spiritu factio: gloriaris per interminata secula Amen.

Incipit Epistola Anselmi de diuersitate Sacramentorum.

Domino ra

Dmico waler anno gratia dei Illu wēburgensi uenerabili epō. Anselmus seruus ecclesie cātuariē: archiepiscopus Salutem: seruitiū: oratōes dilectatōis affectū. Gaudeo et grās ago deo: quod sicut scribitis glorificat eū in uob catholica ecclesia: quomō in v̄sa mutatiōe diuine uolūtatis apparet grā: et dñi pape pascalis amicitia habetis: et familiaritatem ut iam mihi liceat v̄sam amicaliter salutare s̄c̄t̄itatem. **Q** v̄sa s̄bl̄imis hūilitas me cōparat minerue et vocat motem: nō in me accipio: quā nihil me cur hoc dici debeat de me intelligo. Non tamē debeo esse ingratus v̄s̄be n̄gnitati quā hoc facit abūdātia vestre erga me bone uolūtatis. Solemus em̄ sepe sentire meliora de h̄is quos diligimus: quā ip̄i mereātur. De laude igitur ad me nō p̄tinet cor meū non gloriat: sed de dilectōe que semper amāda est grās agēdo letat. **Q**uerit v̄sa reuerentia de sacramētis ecclesie: quoniam nō vno mō fiunt ubiq: sed diuersis modis: in diuersis locis tractātur. Utiq: si p̄ vniuersam ecclesiam vno mō et concorditer celebrarent bonū esset et laudabile: quā tñ sunt multe diuersitates: que non in sūma sacramēti: nec in virtute eius: aut fide discordant: neq: oēs in vnā consuetudinē colligi possūt: estimo eas potius: in pace cōcorditer tolerandas: quā discorditer eū scandalo dānandas: habemus em̄ a sanctis patribus: quia ubi vnitas seruatur charitatis in fide catholica: nihil ef-

ficit cōsuetudo diuersa. Si autē querit unde nate sunt iste cōsuetudinū diuersitates: nihil aliud intelligo quā hūianorum sensuū varietates. Qui quis in reuerentia et virtute nō dissentiat: in aptitudine tamē et differētia ministratōis nō cōcordant. Quod vnus aptius esse iudicat. alius sepe minus aptū existimat. Neq: in huius varietatib⁹ non cōsonare: puro ab ip̄ius rei veritate exorbitare. Neq: q̄ alij in sacrificiō corpore et sanguine domini: singulas cruces singulis faciūt ab initio in canone: alij solūmodo singulas singlis: ubi sigillatim noiatur panis vel corpus: et sigillatim calix vel s̄guis: ubi vero oblatio noiat: vna crucē ambobus faciūt: quā sicut vnus est xp̄s qui seipm̄ obtulit pro nobis: ita vna est oblatio: et vna est hostia in pane et vino quā offerimus: nō vnde istos magis in h̄ discordare a xp̄o quā sigillatim vtraq: benedixit: quā oēs illi discordant qui calicē post cenā nō sacrificat: sicut xp̄s fecit: et qui vtrūq: simul vno noīe vocat oblatiōem vel hostiā quā xp̄s non fecit. Unde possumus colligere quia a nobis inuicē huius actiōe seruata: reuerentia possumus esse dissimiles: sine reprehensione: cum ab ip̄o auctore ip̄ius sacrificij simus diuersi sine offensione. Ubi autē dicimus hec dona h̄ munerā h̄ s̄c̄ta sacrificia: siue sigillatim panis et vino singule cruces assignentur: siue vna cruce duo simul sacrificentur. Nō video in hac diuersitate reprehensibilem discordiā: nisi forsitan: quia cōuenienter ambo vna cruce notantur sicut vno verbo benedictōis sacrificantur. Cū em̄ plures hoīes: aut diuersas res simul benedicimus: non singulis singulas cruces reddimus sed oībus vnā crucē sufficere credim⁹. Quod vero nonnulli ab initio calicē operiūt quodā corporali: alij panē cōplicato p̄pter mūditiē custodiunt: nec nudū dimittūt calicē sicut xp̄s

ferendi.

Defem

...est: vt sic signi
...reuelati non
...reprehēdi p̄
...significat ab
...monstrat in
...nudo celo.
...Ham
...nobis relinq
...vestigia
...nobis exempli
...in cōparati
...p̄tatem. Ad
...iudica
...habere inter
...neq: inter
...neq: sub te
...sub quo
...opodū
...clumaref. P̄p̄
...mūdū nō in sua
...nec natus p̄p̄
...vtrūq: alij p̄
...nō habent
...nec motus vn
...nec motus vn
...sepulchri aut loci
...collocare. Quā
...effectum: cū rō
...nuditatem sacrificij
...significanda. Neq: cōuen
...curādū sit vt panē
...quā passus est
...vel intra ciuitatē
...Si autē vnus nō habet vt
...p̄pter puritatem ac
...videt vt calix in sacrificij
...p̄pter quādam
...incomoditates. Cū
...puro vt calix ne
...indaco in illi cad
...cognoscimus o
...ingētib⁹ in mūd
...sapientie vestre p̄ me
...meliorē rōm respic

De fermētato ⁊ azimo

nudus crucifixus est: vt sic significatis ostēderet se mūdo reuelatū non magis intelligo eos debere rephēdi ppter nuditatē xp̄i: que nō significat ab illi in sacrificio qm̄ quia nō monstrāt in eodem sacrificio eū esse crucifixū extra ciuitatē extra domū: et sub nudo celo. Que tamē magna nō carēt rōe. Nam xp̄s qui passus est p nobis: nobis relinquēs exemplū: vt sequamur vestigia eius: in hīs quoq; dedit nobis exemplū ppter iusticiam sustinendi: incōparabilem cōtentum ⁊ paupertatem. Adeo enim cōtentus est et etecrabilis iudicatus: vt nec mori dignus haberet inter aliquos hominū habitatōez: neq; inter homines nisi inter execrabiles: neq; sub tecto aliquo nisi sub celo: de sub quo eici nō potuit: vt scdm̄ pphiam opprobriū et abiectio plebis estimaret. Paup̄ x̄o ita fuerit vt veniēs in mūdū nō in sua s̄ in alie na domo nasceret: et natus ppter inopiā loci in p̄sepio bautoꝝ aialiu ponere tur ⁊ viuēs in mūdo nō haberet vbi caput suū reclinarer: nec moriēs vnde nuditatē suā tegeret: nec mortuū vnde inuolueret nec sepulchrū aut locū vbi corpus mortuū collocaret. Que omnia magis sūt viuēdo p effectum (cū rō exigit) imitāda q̄ p nuditatem sacrificij: nuditas xp̄i significanda. Neq; cōiecturare possū cur poci⁹ curādū sit vt pāno operiatur sacrificiū qm̄ xp̄s passus est nudus nō sub tecto vel intra ciuitatē s̄ sub nudo celo. Si aut vsus nō habet vt extra tectuz fiat ppter pturbatōez aeris: similis causa videt vt calix in sacrificādo nō discoopiat ppter quasdas q̄ contingere possūt incōmoditates. Tutius itaq; et diligētius puto vt calix ne aut musca aut aliqd̄ indecēs in illū caderet que sepe cōtingisse cognoscimus opiāt q̄ discooptus ptingētibus in mūditijs exponat. Hec sapiētie vestre p meo intellectu nullius meliorē rōem respuens

respōdeo. De hīs que sacrificāt de fermento nisi vobis olim quādā epistolā. **Explicit Epistola de diuersitate Sacramētorum.**

Incipit Epistola beati Anselmi ep̄i de fermētato et azimo.

a Anselm⁹ ser-

uus ecclesie cātu ariensi. wa:
ler anno. In wemburgēsi

Ep̄o. Scienti breuiter loquor. Si cert⁹ essem prudētiā vram nō fauere successo ri iulij cesarijs: et nerōis a iuliani et potestate cōtra successorē et vicariuz petri apostoli: libētissime vos vt amicissimū ⁊ reuerēdū ep̄m salutarē qm̄ aut ad defensione veritatis cōtra grecos qui ad vos venerūt queritis: scdm̄ posse nulli deesse debemus: opusculum vobis misi quod de p̄cessione sp̄s̄s̄facti edidi cōtra illos. De sacrificio vero in quo idē greci nobiscū nō sentiūt: multis catholicis rōnabilib⁹ videt: qz q̄ agūt non est cōtra fidē catholicā. Nam et azimū: ⁊ fermētātū sacrificās panem sacrificat. Et cū legi de dño quādo corpus suum de pane fecit: qz accepit panē et benedixit nō addidit azimū vel et fermētū. Tertū tamē est qz azimū benedixit forsitā non qz res que fiebat h̄ exigebat. Et cuz alibi ser carnē suā panē vocauit: sicut isto pane hō viuūt tēporaliter: ita illo in eternū: nō ait azimū vel fermētū: qz vterq; pariter panis est. Nō em̄ differūt azim⁹ et fermētū: substācialiter vt quidaz putāt. Sicut hō nouus ante peccatū: ⁊ in ueteratus fermento peccati: nequa q̄ substācialiter differūt. Prop̄ h̄ ergo soluz videt se et carnē suā panē vocasse et de pane corpus suum fecisse qz sicut panis iste azimus: siue fermētatus: dat vitam trāsitorā: ita corpus eius eternā: nō qz fermētatus est: vt azimus: q̄uis in lege